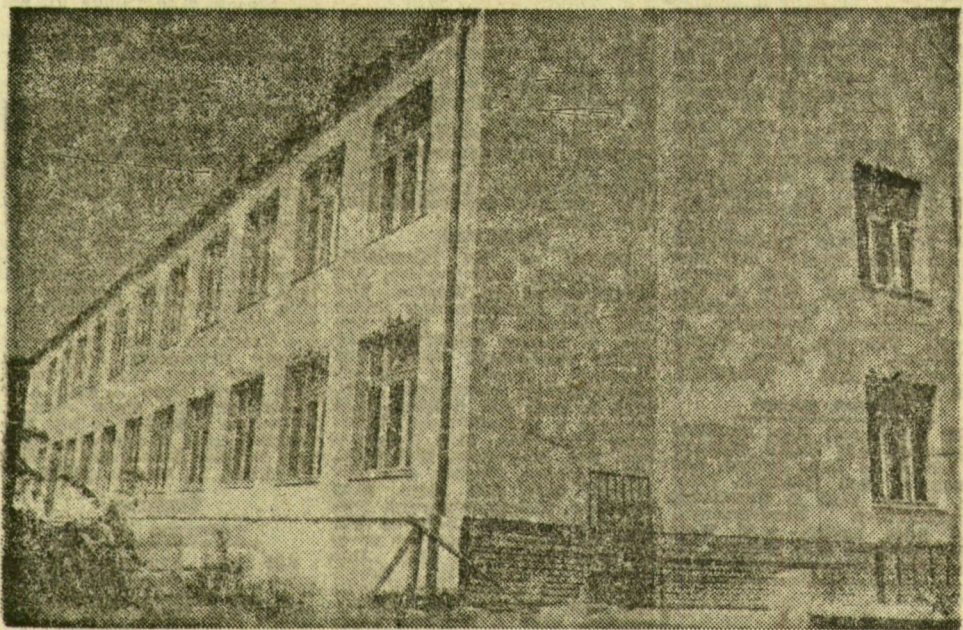

„A fonyatos kalács végtelen...”

Az új iskola épülete

Baláslyán igazi népi-népélyre készült fel az alkotmány napján. Az aratás-csépiés sikerét köszöntik, s egyben a falu legszebb új épületét avatják a szövetkezeti gazdák. E jeles napra különös „vendéget” idéztek meg a balástyalak: Munkácsy Mihályt. A nagy festő 1891 őszén ott volt a falu születésénél; a kegyelet parancsolt, hogy az immár felnőtt Balástya egyik nagyra hivatott „újszülöttének” avatásán legyen névadója az új emeletes iskolának.

A két avatási ünnep közt 74 év viharzott el, háborúkkal, forradalmakkal, korszakos történelmi sorsfordulók-kal. A balástyalak parasztok — akik közt egykor a Mester nagy örömmel fedezte fel az igazi magyar arcokat a Honfoglalás című nagy művéhez — azóta maguk is igazi honfoglalókká váltak. A homokon virágzó életet teremtetek, nekik teremnek a dús gyümölcsösök és szőlőskertek. Falujuk, akár egy fiatal lány, megszépült és megnőtt.

Ma aligha jut eszébe

mindez annak a sok száz ünnepiőrnek, akik a faluból és a kiterjedt tanyavilágból az új iskola köré sereglenek. A 200 személygépkocsin, valamint a 800 motorkerékpáron érkező (ennyit tartanak nyilván a községben) szövetkezeti gazdák emlékeztetésére idézem az egykori krónikás előbbi sorait: „A többség gyalogosan sétált a központ felé, párosan, sorban a méretetlen homoktengeren keresztül” — írja az 1891-es első tanyaközpont avatásról. A termőföldek, szőlők és gyümölcsösök üdítő látványa emlékeztethet-e ma valakit homoktengerre?

A tanyai központ avatását akkor mindössze 7 épület fogadta. Ma a belterületen 260 — másfél évtizedes, vagy fiatalabb — lakóház, számos középület áll. Épül az egészségügyi ház, ahol két orvosi rendelő és gyógyszerár kap helyet. Jövő évben megnyílik az új étterem. Modern művelődési otthon, eszpresszó, mozi, villany van a faluban.

Persze az ünneplők nem „leltározzák” húsz év megvalósításait, nem kutatnak

hét és fél évtized keservei és örömei között. Nem is kívánja senki. De az 1891-es ünnepség legszebb hagyományát ma is őrzik meg: a vendégfogadás, vigadás igazi magyarosságát. A krónikás feljegyezte, hogy Munkácsy Mihály különösen a bográcsok körül sürgölődő parasztokat figyelte, „a jó magyar arcok közül egy pár lefesteni valót keresett nagy képéhez”. A Honfoglalás-hoz. A parasztok szeretettel fogadták a nagy festőt, tanyai népviseletbe öltözött, szép parasztlányok kaláccsal üdvözölték, mondván: „A fonyatos kalács végtelen, mint a magyar ember szeretete. Ezzel kínálom meg, hogy jelképezze vonzalmunkat.” Munkácsy a hazai légkör, a közvetlen fogadtatás meghattotta. Így nyilatkozott: „Nekem napokig kellett utaznom Párizsból a pusztákra, hogy ihletet szerezsek.”

Nos, a végtelen „fonyatos kalács” sugallta, hogy hetvennégy év után a község legszebb iskolájának névadójául Munkácsy válasszák.

A mai ünnepség Baláslyán egy kicsit az iskola ünnepe is. A belterület első iskolája 71 évvel ezelőtt épült. Egyetlen tanteremből állt. Majd 20—30 évenként gyarapodtak. Kiemelkedő az 1913-as év, amikor a Felsőtanyán (akkor ide tartozott Szatymaz és Csengele is) összesen tíz tanyai iskola épült, továbbá az 1930-as esztendő, amikor öt iskolát létesítettek. A tanyai pedagógusok a nép egyszerű, szűkös, fáradságos életét éltek. Ezért az iskola-avató ünnepségen a pedagógusmunkát is dicséret illeti. Okiratok bizonyítják, hogy a századfordulón a szegedi tanyavilágban 150 tanuló jutott egy-egy tanítóra. A községhez tartozó alsógajgonyai iskolában azonban 200 gyermeke is volt egy pedagógusnak. Még az 1922—23-as iskolai évben is 107 iskolást tanított itt két pedagógus. A „nemzet napszámái” mégis vállalták ezt a hivatást.

Felsőoktatási tanárok országos konferenciája Szegeden

Ünnepélyes keretek között nyílt meg csütörtökön a József Attila Tudományegyetem aulájában a magyar felsőoktatási intézmények népművelési szaktárgyak előadóinak országos konferenciája.

Az ország minden felsőoktatási intézményének előadójából toborzódó hatvanöt tagú résztvevőt megnyitó beszéddel üdvözölte Kiss Imre, a Népművelési Intézet igazgatója, majd a vendég-

látó egyetem képviselőjében dr. Grassely Gyula egyetemi tanár méltatta a konferencia jelentőségét.

Az első, vitaindító előadást dr. Bíró Vera, a Művelődésügyi Minisztérium főosztályvezetője tartotta. Tárgyvezetője tartotta a népművelődési kérdésekről címmel.

Az öt napig tartó konferencia résztvevői augusztus 21-én délelőtt folytatják tanácskozásukat.

A község egyik tanára büszkén újságolta, hogy példás elődökre bukkant. Az új idők e helyi krónikása régi iratokból ásta ki néhány pedagógus 1919-es forradalmi tevékenységét. Ezek tanúsítják, hogy a Tanácsköztársaság idején a felsőtanyai tanítók népielvilágosító munkát végeztek, segítettek a terményátvételi bizottságoknak is. A forradalom bukása után a főispán fegyelmet rendelt el a „bűnös Szeged-Felsőtanyán” 18 tanítója ellen és elbocsátották állásukból. Kálmán Béla iskolaigazgatót, tanügyi megbízottat pedig letartóztatták, mert „a proletárdiktatúra vezetőségének bizalmi embere volt”, így „a nevelésnek és tanításnak kommunista szellemben való átalakítását és érvényesítését követelte... elrendelte a kommunista himnusz tanítását”.

Az ezekhez hasonló

régi „bűnök”, valamint a népművelő munka vállalása olyan erénye a peragógusoknak, melyért megbecsülést érdemelnek ma is. Hiszen szeretetük épp oly végtelen a nép iránt, akárcsak a balástyalak „fonyatos kalács”. Az iskola avatása alkalmával őket is kínálja jó szívvel ebből a falu népe.

Balogh Ödön

A Swerini „Theodor Körner” Enekkar Szegeden

Forró hangulatú műkedvelő est a Vasutas Kultúrházban

Telt ház előtt, többszöri vastapsot aratva szerepelt szerdán este a vasutasok Petőfi Sándor művelődési otthonában a Német Demokratikus Köztársaság Swerini Vasútigazgatóságának „Theodor Körner” Együttese.

— Vegyeskaruk vasúti munkásokból, iparosokból, tanárokból, mérnökökből, háziasszonyokból tevődik össze, tehát nem hivatásos gárda — jelentette ki köszöntő szavaiban Hans Wegner, az együttes viláldzó humorú konferansziéja, egyben vezetője.

Annál dicsérendőbb tehát, hogy az Arthur Weissflog által vezényelt, remekül intonáló, összeszokott, s kiemelkedő szólistákat fellejtető vegyeskar — impo-

Záró napok a szabadtéri játékokon

A Szegedi Ünnepi Hetek egyhónapos gazdag eseménysorozata befejező akkordjaihoz érkezett. Újdonság újdonságot követett a négy nyári hét alatt, s még az utolsó napokra is maradt meglepetés. Hiszen tegnap is bemutató rangjával mérhető művész est zajlott a téren: a Magyar Rádió és Televízió szimfonikus zenekarának ünnepi koncertje. Ezúttal nem színészek népesítették be a hatalmas színpadot, hanem zenészek és énekkar. Új díszletet is terveztek a zenekari esthez. Mintha az árkadok két végét bekanyarították volna a színpadra, meghitt és mégis mutatós kulisszák előtt játszottak. A színpad fölött fehér drapéria futott nagy-szerű elhelyezésben, s a reflektorok fény-

csóvaiból jutott a muzsikának is kellemes környezetként ható dóm tornyaira is. Zenebarátok lelkes és hálás közönsége népesítette be a nézőteret — s ha nem is volt zsúfolt ház, a három-négyezernyi zenerajongó egy bemutató művészi élményével felérő produkció részese lehetett.

Ma utolszor lesz program ezen a nyáron a Dóm téren. Talán most már semmi sem zavarja meg az idej jól sikerült műsort. Eddig igen kegyes volt az időjárás is, egyetlen előadást sem zavart meg az eső. Ha a mai estén is elkerülük Szegedet az esőfelhők, akkor a múlt évi „jó meteorológiai” együtt a harmincadik zavartalan előadás „striguláját” is meghúzzhatjuk.

A mai program: Bernstein musicalje, a West Side story.

Ünnepi koncert a Dóm téren

Komoly sikerrel vendégszerepelt tegnap este a Dóm téren a Magyar Rádió és Televízió szimfonikus zenekara és énekkara, Fischer Annie és Simándy József közreműködésével, Lehel György vezényletével.

Az ünnepi hangversenyt nem csak a közismerten kiváló előadók szereplése tette valóban ünnepivé, hanem a mű-

Beethoven III. Leonóra nyitánya

a műfaj egyik legnagyobb remeke. Tökéletes felépítése, drámaisága s nem utolsósorban eszméi tisztasága a beethoveni életművet tekintve is kiemelkedő alkotássá teszi: a nyitány mintegy legtömörebb megfogalmazása a Fidelio tartalmának, s ezzel párhuzamosan legszebb kifejezése Beethoven szabadságvágyának, zsarnokság elleni lázadásának. A nyitány előadása igen jó volt. Lehel György feszültség teli vezénylése mély érzéseket kavart fel. Megjáratta a hallgatóval a lassú bevezetés vergődő zenéjétől a szabadulás, a fényrejutás újjongásáig tartó utat, s az aprólékos szépségek mellett jól érzékelte a mű kompozíciós történéseinek

(Somogyi Károlyné felvétele)

Fischer Annie háromszoros Kossuth-díjas, kiváló művésza a tegnapi est koncerten

rendjét, a drámai tetőpon-

tokat.

Az

Esz-dúr zongoraverseny

Beethoven leghatalmasabb versenyműve. Mind a monumentalitás, mind a fennkölt

hősi hangvétel tekintetében igazi kikristályosodott Beethoven-zene. Megszólaltatása — a technikai kivitelezésen felül — művészi-etikai tisztaságot, hivatástudatot, hatalmas szellemi energiát és mélyenlátást igényel. Fischer Annie mindezek birtokában játszotta a mű zongoraszólamát. Játékát a csak nagy előadó-művészekre jellemző élményültség, felszültség, ugyanakkor közvetlenség, közérthetőség jellemezte. Előadásában minden frázisnak súlya, helye van, minden hang él, beszél, s ez az élmény magával viszi a hallgatót egy — a partitúra adta — emelkedettebb, magasabbrendű szellemi világba.

Kodály Psalmus Hungaricus

a magyar zenetörténet egyik halhatatlan dokumentuma, a szerző máig is leghatalmasabb, legművészebb műve. A magyar szellemi kincsesház tartozéka ugyanúgy, mint Miksa levelei vagy Fadrusz Mátyás királya. Ebben a műben öltött legkövetesebben testet az a sajátosan magyar életérzés, amely a mohácsi vész óta hallatta biblikus képekben gazdag, elkeseredett, de mégis férfias, erőteljes hangját.

Nem véletlen, ha a koncert igazi nagy sikerét éppen a Psalmus előadása jelentette. A közönség nagy részének ismerős földallam — egyáltalán zenei anyanyelvűség — ugyanakkor a hatalmas, valóban szabadtéri színpadra illő előadó apparátus mély benyomást tett a hallgató-ságra. Simándy József mint jólfejtő repertoár darabot énekelte a mű tenorszólistáját: mind hangban, mind szöveg megformálásában érett produkciót nyújtott.

A Magyar Rádió és Televízió énekkara és zenekara az ország legjobb együttesei. Mindez Lehel György zene-művészeti vezényletével párosulva: emlékeztető Psalmus előadás.

D. E.

VÁNTUS ISTVÁN